

Posudek na bakalářskou práci Elizavety Majorové Výuka ruských dějin v České republice a českých dějin v Rusku

Práce si klade dosti ambiciózní cíl: posoudit výuku ruských dějin u nás a českých v Rusku na středních školách na základě několika uvedených učebnic (Z. Beneš: *Dějiny středověku a prvního století raného novověku: učebnice pro střední školy*. Praha: SPL – Práce 2001. Učebnice pro střední školy (SPL – Práce). J. Kuklík: *Dějepis pro gymnázia a střední školy*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2002. M. Hlavačka, P. Čornej: *Dějepis pro gymnázia a střední školy*. Druhé vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2017. V. Čapek, J. Pátek, O. Zwettler: *Světové dějiny*. Praha: Fortuna, 1993. M. A. Wojcov: БОЙЦОВ *Всеобщая история. История Средних веков: учебник для 6 класса общеобразовательных организаций*. 5.-е изд. Москва 2016. Agibalova. Donskoj, trad. A. Svanidze: *Всеобщая история. История Средних веков. 6 класс: учеб. для общеобразоват. организаций*. 3-е изд. Москва: Просвещение, 2014, aj.).

Autorka napsala svou práci rusky s poměrně rozsáhlým českým abstraktem, což hodnotím kladně. Prvním problémem je, že uvedené učebnice jsou příliš obecné a dotyčná tematika je vyložena jen okrajově a kuse. Pokud bychom chtěli skutečně srovnávat, museli bychom analyzovat také české pohledy na české a ruské pohledy na ruské dějiny. Dalším úskalím je to, že autorka spíše opakuje a jen krátce komentuje jednotlivé učebnice a to, jak se zde píše o dějinách ruských a českých, již méně kriticky analyzuje, posuzuje. Dobrou možností by bylo vybrat hlavně kontroverzní výkladové momenty, které bychom našli i ve středověkých dějinách obou zemí, a ukázat na interpretační rozdíly vycházející z různých kulturních tradic (např. přijetí křesťanství, Pax Romana kontra Pax Orthodoxa, vývoj státní identity, charakter kulturních epoch, výklad jednotlivých událostí, např. děkabristé, národní obrození, slovanství, jaro národů, nevolnictví, robota, vznik politického systému a politických stran, sociální otázky, marxismus v obou zemích, bolševismus, tři ruské revoluce, vznik Československa a SSSR, role československých legií na Rusi, sovětsko-polská válka roku 1920, sovětské pětiletky, gulagy, světová hospodářská krize a její projevy v ČSR, Mnichovská dohoda, smlouva Molotov - Ribbentrop s tajným dodatkem, vstup Rudé armády na území Polska na podzim 1939, sovětsko-finská „zimní“ válka 1939-1940, druhá světová a Velká vlastenecká válka, konec války a role SSSR, vznik sovětských satelitů, studená válka, rok 1968 a invaze pěti států Varšavské smlouvy do Československa a další události (perestrojka a glasnost, rok 1989), rozpad SSSR; další vývoj aktuální tu již není přirozeně obsažen (události na Ukrajině od roku 2014 a ruská agrese z 24. 2. 2022 aj.).

Je jasné, že problematika je složitá, pohledy v obou zemích se historicky měnily a to se „podepsalo“ i na charakteru uváděných učebnic; rozpětí problematiky by lépe odpovídalo doktorské disertaci nebo habilitaci; bakalářská práce dává možnost věci jen letmo načrtnout a soustředit se jen na několik aspektů a událostí, což je přirozené. Nicméně bylo možné být osobnější a výrazněji vyjádřit vlastní názor, i když jde o věci namnoze delikátní právě proto, že v obou případech převažuje v interpretaci některých událostí výrazná ideologizace a nižší schopnost empatie podle zásady římského práva „Audiatur et altera pars“, tedy i výběrové uvádění výkladové alternativy. Stálo by také za to snažit se najít i racionální příčiny těchto rozdílů a přesněji se zaměřit na způsoby sdělování žákům v obou zemích.

Jazyková úroveň práce je přijatelná; najdeme tu drobné prohřešky, a to i v anglické anotaci, v ruštině mohl být jazykový projev osobitější. Možná bych viděl i jinou klasifikaci srovnávání, nikoli jen chronologickou; právě takto působí poněkud roztržštěně a celkově trochu mechanicky. Vzhledem k náročnému úkolu a viditelnému dobrému vedení práce ze strany vedoucího a citlivosti tématu doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení

23. 5. 2023

prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.